

СОЦІАЛЬНА ДІЯ ЯК НЕВІДМІННА СКЛАДОВА СОЦІАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Ібрагімова К.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»,
м. Харків*

В роботі розглянуто питання соціальної взаємодії суспільства, її типологія, форми та види. Тому що поширено ствердження, що будь-яка соціальна дія неминуче породжує соціальну взаємодію. Однак деякі вчені вважають, що соціальна дія, як правило, передбачає соціальну взаємодію, але вона може залишитися без відповідної дії, тобто в якихось випадках соціальна дія не породжує соціальну взаємодію.

У навчальній і довідковій літературі поняття «соціальна взаємодія» трактується по-різному. Узагальнюючи, можна дати таке визначення. Соціальна взаємодія – це процес обміну соціальними діями між двома і більше учасниками.

Залежно від того, яким чином здійснюється контакт між взаємодіючими людьми або групами, виділяють чотири основних види соціальної взаємодії: фізична; вербальна, або словесна; невербальна (міміка, жести); уявна, яка виражається тільки у внутрішній мові.

Три перших відносяться до зовнішніх дій, четверта - до внутрішніх дій. Всім їм притаманні такі властивості: осмисленість, мотивованість, орієнтованість на іншу людину.

Соціальна взаємодія можлива в будь-якій сфері життя суспільства. Тому можна дати наступну типологію соціальної взаємодії за сферами: економічна (індивіди виступають як власники і наймані працівники); політична (індивіди протиборствують або співпрацюють в якості представників політичних партій, громадських рухів, а також як суб'єктів державної влади); професійна (індивіди беруть участь як представники різних професій); демографічна (включаючи контакти між представниками різних статей, віку, національностей і рас); сімейно-родинна; територіально-поселенська (відбуваються зіткнення, співпраця, конкуренція між місцевими та прийшлими, постійно і тимчасово проживають і т. п.); релігійна (передбачає контакти між представниками різних релігій, а також віруючими і атеїстами).

Можна виділити три основні форми взаємодії: кооперація - співпраця індивідів для вирішення загальної задачі; конкуренція - індивідуальна або групова боротьба за володіння дефіцитними цінностями (благами); конфлікт - приховане або відкрите зіткнення конкуруючих сторін.

Сорокін розглядав взаємодію як обмін, і на цій підставі виділяв три типи соціальної взаємодії: обмін ідеями (будь-якими уявленнями, відомостями, переконаннями, думками і т. д.); обмін вольовими імпульсами, при яких люди узгодять свої дії для досягнення спільних цілей; обмін почуттями, коли люди об'єднуються або розділяються на підставі свого емоційного ставлення до чогось (любви, ненависті, презирства, засудження і т. д.).